

MOŽNOSTI DAŇOVEJ OPTIMALIZÁCIE V PODNIKU SPRACOVANIA DREVA

POSSIBILITIES OF TAX OPTIMIZATION IN WOOD-PROCESSING COMPANY

Mariana Sedliačiková

ABSTRACT

Tax optimization is a legal sequence of processes to recognition such tax liability, which the taxpayer is necessarily obliged to pay to the state. It means to minimize the tax liability under the act permitted actions. The aim of this paper is based on theoretical knowledge and analysis carried out in a selected company, to identify and propose possibilities for tax optimization in the area of tax on corporate income for wood-processing companies. Proposals for tax optimization opportunities are presented applied and verified in a selected company, from which there are formulated recommendations targeted at improving the current situation in the solving area. When we analyzed the actual situation and made proposals in solving area, we used a methodology that focused on finding savings by optimizing the following factors: the choice depreciation method of tangible and intangible assets, the discontinuation of depreciation of fixed assets for tax purposes, the choice of method of depreciation of intangible assets, the alternative application of interest on loans for acquisition of fixed assets, the technical assessment of property, the acquisition of property through purchase or finance leases from the view of depreciation period and production of provisions and reserves. From these analyses, we concluded that despite the legislative restrictions that flow from the inclusion of analyzed company as a part of a public institution, it is possible to recommend the following possibilities to optimize the tax on corporate income: the introduction of component depreciation of tangible assets, the use of long-term lease financing of the acquisition property, the maximum possible eliminating items additions to the tax base, consistently timely accrued expenses and revenues and their accounting to the relevant tax period and paying attention to creating of projects for nurseries activity, the value of which is the basis for the settlement of legal reserves. In conclusion, generalized proposals of tax optimization opportunities in the corporate income tax for wood-processing enterprises are formulated.

Key words: tax, tax on corporate income, tax optimization, enterprise.

ÚVOD

Snahou každého daňového subjektu je zaplatiť čo najnižšie dane. Stav súčasného právneho aj finančného vedomia daňových subjektov na Slovensku už eviduje opodstatnenosť osobitnej finančnej disciplíny, ktorá sa nazýva daňové plánovanie. Daňové plánovanie môžeme definovať ako proces, ktorý je zameraný na úsporu daní s cieľom maximalizácie zisku podniku nielen pred zdanením, ale aj po zdanení (FOJTÍKOVÁ 2007). V súčasnosti uplatňovaný mechanizmus zdanenia do určitej miery vedie daňovníka k zatajovaniu, resp. predstieraniu určitých skutočností, ktoré prispievajú k minimalizácii daní. Skutočnosť, že daňovník si sám vypočítava daň a vyplňuje daňové priznanie, ho zvädza k daňovým únikom. Kvalitné daňové plánovanie vedúce k finančnej optimalizácii daňového subjektu nie je však možné dobre zvládnuť bez

znalostí základných princípov daňovej kontroly. Daňová kontrola predstavuje podrobné preskúmanie účtovných prípadov a všetkých dokladov, ktoré sú potrebné na určenie daňovej povinnosti z hľadiska ich hodnovernosti, úplnosti a správnosti (SCHULTZOVÁ 2009). Vysoké daňové a odvodové zaťaženie, nespokojnosť a nedôvera voči spravovaniu verejných prostriedkov vedie mnohé daňové subjekty k daňovým optimalizáciám. Cieľom príspevku je na základe teoretických poznatkov a analýz vykonaných v konkrétnom podniku, identifikovať a navrhnúť možnosti daňovej optimalizácie dane z príjmov právnických osôb. Návrhy možností daňovej optimalizácie budú prezentované, aplikované a verifikované vo vybranom podniku spracovania dreva, z ktorých budú formulované adresné odporúčania na zlepšenie súčasného stavu riešenej problematiky v podniku. V závere príspevku budú formulované zovšeobecnené návrhy možností daňovej optimalizácie v oblasti dane z príjmov právnických osôb pre podniky pôsobiace v drevospracujúcom priemysle.

PROBLEMATIKA

Daňová optimalizácia predstavuje legálnu postupnosť krokov k vykázaniu takej daňovej povinnosti, ktorú je daňový subjekt nevyhnutne povinný odvieť štátu. Ide o minimalizáciu daňovej povinnosti v rámci zákonom dovolených krokov. Pri legálnej daňovej optimalizácii daňovník analyzuje a uplatňuje v praxi všetky dostupné prvky, ktoré umožňujú znížiť daňový základ, využíva rôzne variantné riešenia uplatnenia daňových výdavkov a využíva prípadné „diery“ v daňových zákonoch (SOPKOVÁ 2002).

Optimalizácie daňového základu môžeme vo všeobecnosti rozdeliť do dvoch skupín (www.epi.sk):

- a) Legálne daňové optimalizácie – ide o optimalizácie daňového základu šikovným využitím možností, ktoré ponúka platná legislatíva.
- b) Nelegálne daňové optimalizácie – ide o optimalizácie daňového základu nad rámec platnej legislatívy, tzn. že dochádza k porušeniu zákonov. Nelegálna daňová optimalizácia môže mať podobu:
  - daňovej malverizácie – pri zatajení hotovostných príjmov, ktoré môžu vzniknúť napr. nepriznaním časti tržieb,
  - nadhodnotenia daňových výdavkov, ktoré správca nemôže často krátko z dôvodu dôkaznej núdze odhaliť, fingované výdavky uskutočnených, ale aj neuskutočnených obchodov,
  - daňovej defraudácie – pri zatajení určitej časti majetku daňového subjektu, manipulácie v oceňovaní zásob, majetku, nepresnosti v evidencii majetku a pod.

Ďalšie formy optimalizácií predstavujú (KUBÁTOVÁ 2003):

1. Účtovné manipulácie
  - jednoduché chyby – nesprávne a nepreukázateľné vedenie účtovníctva,
  - úniky postavené na báze vedenia dvoch postupov účtovania – vedenie jednoduchého a podvojného účtovníctva.
2. Bilančné delikty – sú daňové úniky vyplývajúce z nasledujúcich skutočností:
  - podceňovanie aktív (napr. zásob),
  - účtovanie nákladov súkromného charakteru na ťarchu nákladov spoločnosti,
  - účtovanie fingovaných nákladov,
  - viacnásobné účtovanie nákladov,
  - účtovanie investičných nákladov na ťarchu nákladov,
  - nezúčtovanie dosiahnutých výnosov.
3. Papierové transakcie – ide o fiktívne obchody, ktoré predstavujú skutočné obchody, s cieľom znížiť základ dane.

V nasledovnej časti si bližšie charakterizujeme daň z príjmov právnických osôb (Zákon č. 595/2003 Z.z.) a jej základné náležitosti (subjekt dane, predmet dane, sadzba dane a základ dane), ktorá je predmetom optimalizácie predloženého príspevku.

Subjekt dane

Daňovníkmi dane z príjmov právnických osôb (PO) z hľadiska zdaňovania príjmov sú právnické osoby zriadené na podnikanie, ktoré sa na tento účel zapisujú do obchodného registra (spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti, komanditné spoločnosti a družstvá, zaraďujú sa sem aj štátne podniky) a právnické osoby a iné subjekty nezriadené na podnikanie za predpokladu, že okrem činnosti, ktorá je ich hlavným poslaním vykonávajú aj činnosti, pri ktorých je naplnená podstata podnikateľskej činnosti.

Z hľadiska zdrojov príjmov ide o daňovníkov s neobmedzenou daňovou povinnosťou (právnické osoby so sídlom alebo miestom skutočného vedenia na území SR) a daňovníkov s obmedzenou daňovou povinnosťou (právnické osoby, ktoré nemajú na území SR sídlo ani miesto skutočného vedenia).

Predmet dane

- u daňovníkov zriadených na účel podnikania sú to príjmy z rôznych činností, ako aj príjmy z nakladania s majetkom (predaj alebo prenájom majetku),
- u daňovníkov, ktorí neboli zriadení za účelom podnikania sú to príjmy z činností, ktorými sa dosahuje zisk, alebo ktorými sa dá zisk dosiahnuť,
- u právnických osôb so sídlom na území SR sú to príjmy zo zdrojov v SR, ako aj príjmy zo zdrojov v zahraničí, bez ohľadu na to, či sa dosahujú prostredníctvom stálej prevádzkarne zriadenej v zahraničí alebo nie,
- u daňovníkov so sídlom v zahraničí, ktorým vzniká povinnosť zriadiť na našom území stálu prevádzkareň, sú to príjmy dosahované touto prevádzkareňou zo zdrojov na území SR, ako aj príjmy zo zdrojov v zahraničí, ktoré možno priradiť k pôsobeniu stálej prevádzkarne na našom území. U daňovníkov so sídlom v zahraničí, ktorým povinnosť zriadenia stálej prevádzkarne nevznikne, sú predmetom dane len príjmy zo zdrojov v SR.

Sadzba dane

Sadzba dane je stanovená vo výške 19 % z upraveného základu dane za príslušné zdaňovacie obdobie.

Základ dane

Pri dani z príjmov právnických osôb sa rozlišujú príjmy, ktoré vchádzajú do spoločného základu dane, a príjmy, ktoré sa zdaňujú daňou vyberanou zrážkou. Prevažná časť príjmov sa však zahŕňa do spoločného základu dane. Pri výpočte základu dane sa vychádza z vykázaného výsledku hospodárenia, ak právnická osoba vedie podvojnú účtovníctvo, resp. z rozdielu medzi príjmami a výdavkami u právnických osôb účtujúcich v systéme jednoduchého účtovníctva. Tabuľka 1 názorne prezentuje výpočet upraveného základu dane u právnických osôb účtujúcich v systéme podvojného účtovníctva.

Tab. 1 Výpočet upraveného základu dane pre PO účtujúce v systéme podvojného účtovníctva.

Tab. 1 The calculation of the adjusted tax base for corporations accounts in the double-entry bookkeeping system.

ZÁKLAD DANE	=	ÚČTOVNÝ HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK = VÝNOSY (TRIEDA 6) – NÁKLADY (TRIEDA 5)
	+	PRIPOČÍTATEĽNÉ POLOŽKY
	-	ODPOČÍTATEĽNÉ POLOŽKY
	-	DAŇOVÁ STRATA Z MINULÝCH ROKOV prípadne jej časť (odpočet daňovej straty – maximálne 7 po sebe nasledujúcich období)
	-	PRÍJMY ZO ZDROJOV V ZAHRANIČÍ ZNÍŽENIE ZÁKLADU DANE O ÚHRN TÝCHTO PRÍJMOV (METÓDA VYŇATIA – ZAMEDZENIE DVOJITÉHO ZDANENIA)
	-	PODIEL ZÁKLADU DANE PRIPADAJÚCI NA KOMPLEMENTÁROV (komanditná spoločnosť)
	=	UPRAVENÝ ZÁKLAD DANE

METODIKA

Ako uvádza (KUBÁTOVÁ 2003), vo všeobecnosti neexistuje jednotný postup pri daňovej optimalizácii, t. j. pri vykázaní čo najnižšej daňovej povinnosti v rámci zákonom povolených možností. Ide najmä o využívanie alternatívnych riešení pri uplatňovaní daňových výdavkov s cieľom zníženia základu dane na optimálnu (minimálnu) úroveň v tých oblastiach, v ktorých tieto alternatívy existujú. Z analýzy dostupných spôsobov daňovej optimalizácie u právnických osôb v oblasti dane z príjmov bola v súlade s definovaným cieľom príspevku zvolená metodika, ktorá vychádza z nasledovných skutočností (SOPKOVÁ 2002):

- voľba spôsobu odpisovania hmotného majetku,
- prerušenie odpisovania hmotného majetku na daňové účely,
- voľba spôsobu odpisovania nehmotného majetku,
- alternatívne uplatňovanie úrokov z úverov na obstaranie dlhodobého majetku,
- technické zhodnotenie majetku,
- obstaranie majetku kúpou alebo prostredníctvom finančného prenájmu z hľadiska doby odpisovania,
- tvorba opravných položiek a rezerv (v súlade so zákonom o dani z príjmov), ktorých vhodnou kombináciou môže podnik optimalizovať svoj daňový základ.

a) Voľba spôsobu odpisovania hmotného majetku

Daňovník sa môže rozhodnúť akú metódu odpisovania hmotného majetku bude využívať. V rámci návrhu možností daňovej optimalizácie budú porovnávané metóda lineárneho a zrýchleného odpisovania vo vybranom podniku.

b) Prerušenie odpisovania hmotného majetku na daňové účely

Pri daňovej optimalizácii sa využíva aj možnosť prerušiť odpisovanie hmotného majetku na daňové účely. Daňovník nie je povinný uplatňovať daňové odpisy do daňových výdavkov. Dôvodom pre neuplatnenie daňových odpisov v zdaňovacom období môže byť situácia, že daňovník nechce v tomto období vykázať daňovú stratu za účelom dosiahnutia priaznivejšieho obrazu o jeho podniku. V rámci daného bodu riešenie bude využitá metóda hypotézy.

c) Voľba spôsobu odpisovania nehmotného majetku

Zákon o dani z príjmov sa metódami odpisovania nehmotného majetku nezaoberá, odvoláva sa na zákon o účtovníctve. Stanovuje iba, že nehmotný majetok sa odpíše v súlade s účtovnými odpismi, najviac do výšky vstupnej ceny. Aj v rámci daného bodu riešenie bude využitá metóda hypotézy.

d) Alternatívne uplatňovanie úrokov z úverov na obstaranie dlhodobého majetku

Alternatívne uplatňovanie úrokov z úverov na obstaranie dlhodobého majetku predstavujú ďalšiu oblasť, prostredníctvom ktorej je možné optimalizovať základ dane. Tieto úroky sa môžu do dňa uvedenia majetku do užívania účtovať ako súčasť obstarávacej ceny alebo priamo do nákladov. Pri hľadaní možností daňovej optimalizácie bude v tomto bode riešenia použitá metóda syntézy poznatkov a následne metóda dedukcie.

e) Technické zhodnotenie majetku

Technické zhodnotenie je súčasťou vstupnej ceny v tom zdaňovacom období, v ktorom bolo dokončené a zaradené do užívania. V danej etape riešenia bude využitá metóda komponentného odpisovania, ktorá umožňuje podnikom samostatne odpisovať jednotlivé oddeliteľné súčasti majetku so vstupnou cenou vyššou ako 1 700 €, ak majú rôznu dobu použiteľnosti a rôzny priebeh opotrebenia.

f) Obstaranie majetku kúpou alebo prostredníctvom finančného prenájmu z hľadiska doby odpisovania

Ak si daňovník obstará hmotný majetok kúpou, pri stanovení daňových odpisov si volí rovnomerné alebo zrýchlené odpisy. Ak si však hmotný majetok obstará prostredníctvom finančného prenájmu, tento majetok odpíše počas doby trvania prenájmu do výšky 100 %

vstupnej ceny, pričom výška odpisu sa určí rovnomerne pomernou časťou pripadajúcou na každý kalendárny mesiac. Pre hľadanie možností daňovej optimalizácie bude využitá metóda komparácie, ktorou porovnáme výšku usporenej dane pri obstaraní nákladného automobilu kúpou a na leasing.

g) Tvorba opravných položiek a rezerv

Tvorba daňovo uznaných (zákonných) rezerv a opravných položiek do nákladov je vo všeobecnosti považovaná za jeden z nástrojov daňovej optimalizácie, avšak v mnohých prípadoch ide o úmyselné nadhodnocovanie týchto položiek, čo hraničí s nelegálnou činnosťou (SOPKOVÁ 2006). V danej etape riešenie bude použitá metóda expertného odhadu a metóda analýzy.

VÝSLEDKY A DISKUSIA

V nasledovnej stati si predstavíme možnosti legálneho zníženia daňovej povinnosti na dani z príjmov v praxi. Prezentovaná metodika daňovej optimalizácie v oblasti dane z príjmov právnických osôb je aplikovaná a verifikovaná vo vybranom podniku spracovania dreva. Na základe analýzy súčasného stavu riešenej problematiky v podniku prezentujeme spôsoby optimalizácie dane z príjmov právnickej osoby, ktoré sú v podniku využívané a následne navrhujeme ďalšie možnosti využitia daňových optimalizácií, ktorých aplikácia v budúcnosti prinesie podniku zníženie daňovej povinnosti na dani z príjmov právnických osôb. Analyzovaný podnik je právnickou osobou, ktorá je súčasťou verejno-právnej inštitúcie. Podnik vedie podvojnú účtovníctvo. Jeho hlavným poslaním je zabezpečovanie vzdelávacej a vedeckovýskumnej. Činnosť podniku sa delí na hlavnú a podnikateľskú činnosť. Hlavná činnosť je zameraná na zabezpečenie praktických cvičení študentov, výrobných a prevádzkových praxí a odborných exkurzií. Celá táto činnosť je zabezpečovaná dotáciou zo štátneho rozpočtu z kapitoly Ministerstva školstva SR. Podnikateľskou činnosťou podniku je obchodovanie s drevom, poľovníctvo, pestovateľská činnosť, semenárstvo a škôľkarstvo.

Analýza súčasného stavu využitia daňových optimalizácií v podniku

1. Voľba spôsobu odpisovania hmotného majetku

Jedným zo spôsobov, ako ovplyvniť daňový základ, je výber metódy odpisovania, podľa ktorej sa určí výška ročných odpisov, započítaných do podnikových nákladov. V analyzovanom podniku sa uplatňuje pre daňové odpisy len lineárny spôsob odpisovania. Z hľadiska účtovných odpisov je možný výber aj zrýchlenej metódy odpisovania hmotného majetku, avšak táto nie je v podniku uplatňovaná. Vzhľadom na vyrovnaný hospodársky výsledok v jednotlivých rokoch a dlhoročnú stabilitu, nebol podnik nútený uvažovať nad výhodami zrýchleného odpisovania. Novonadobúdaný majetok je zaraďovaný do jednotlivých daňových skupín v zmysle zákona o dani z príjmu. Hmotný majetok, ktorého obstarávacia cena je nižšia ako 1 700 € sa do nákladov zahrňuje v celej sume hneď v danom roku obstarania, rovnako sa postupuje aj pri nehmotnom majetku, ktorého obstarávacia cena je nižšia ako 2 400 €. Podnik neuplatňuje možnosť zaradiť tento majetok do účtovnej evidencie ako odpisovaný a zahŕňať do nákladov odpisy počas viacerých rokov.

2. Prerušenie odpisovania hmotného majetku na daňové účely

Možnosť daňovej optimalizácie prostredníctvom prerušenia odpisovania hmotného majetku sa v podniku nevyužíva z rovnakých dôvodov ako je uvedené pri voľbe spôsobu odpisovania.

3. Voľba spôsobu odpisovania nehmotného majetku

Nehmotný dlhodobý majetok podnik obstaráva len zriedkavo. V súlade s internými účtovnými predpismi sa uplatňuje metóda lineárneho odpisovania nehmotného majetku s obstarávacou cenou nad 2 400 € počas doby 4 rokov. Nehmotný majetok s nižšou obstarávacou cenou sa účtuje do nákladov v plnej výške v danom roku obstarania.

4. Alternatívne uplatňovanie úrokov z úverov na obstaranie dlhodobého majetku
Podnik neobstaráva dlhodobý majetok prostredníctvom úverov, nakoľko disponuje vlastnými prostriedkami nakumulovanými z odpisov aj z predchádzajúcich období vo fonde reprodukcie dlhodobého majetku. Podnik účtuje o danom fonde v zmysle účtovných predpisov pre verejno-právne inštitúcie. Vzhľadom na dostatok vlastných zdrojov, prípadne zdrojov zo štátneho rozpočtu a eurofondov nebol podnik nútený prikloniť sa k úverovému zaťaženiu. Reprodukcia dlhodobého majetku sa plánuje vždy maximálne do výšky zdrojov vo fonde reprodukcie.
5. Technické zhodnotenie majetku
Pri technickom zhodnotení dlhodobého majetku, napr. rekonštrukcie a modernizácie budov, prevádzkových a strojných zariadení postupuje podnik v súlade so zákonom o dani z príjmu. O technické zhodnotenie prevyšujúce v zdaňovacom období 1 700 € sa navyšuje vstupná cena predmetného dlhodobého majetku a uplatní sa ročný odpis v súlade s § 26 zákona o dani z príjmov.
6. Obstaranie majetku kúpou alebo prostredníctvom finančného prenájmu z hľadiska doby odpisovania
V minulosti sa zatiaľ v podniku nevyskytol prípad obstarania majetku formou finančného prenájmu. Pre zistenie možného prínosu by bolo vhodné zvážiť možnosť optimalizácie dane prostredníctvom leasingu, vyhodnotiť finančný dopad na daň z príjmu ale tiež na celkovú obstarávaciu cenu predmetného majetku.
7. Tvorba opravných položiek a rezerv
Podnik tvorí opravné položky k pohľadávkam, k dlhodobému hmotnému majetku, rezervu na náklady lesnej pestovnej činnosti a na nevyčerpané dovolenky zamestnancov vrátane poistného, ktoré je povinný platiť zamestnávateľ.

V rámci návrhov a odporúčení na zlepšenie súčasného stavu riešenej problematiky budeme vychádzať a postupovať zo zvolenej metodiky a súčasného stavu v analyzovanom podniku. Na konkrétnych príkladoch z každej možnosti optimalizácie dane z príjmov právnických osôb prezentujeme, aplikujeme a verifikujeme ich ďalšie možnosti využitia s cieľom zníženia daňového základu podniku.

1. Voľba spôsobu odpisovania hmotného majetku
V nasledovnej časti budeme vychádzať zo skutočnosti, že podnik bude mať v budúcnosti záujem rozširovať svoje aktíva napr. kúpou dlhodobého hmotného majetku. Zameriame sa na kúpu prevádzkovej budovy na manipulačno-expedičnom sklade s drevnou hmotou. Aj keď vzhľadom na stabilitu a vyrovnaný hospodársky výsledok v jednotlivých rokoch nebol podnik nútený uvažovať nad výhodami zrýchleného odpisovania, uvedieme aj tento spôsob. Na uvedenom príklade teda porovnáme spôsoby odpisovania zakúpenej budovy lineárnou a zrýchlenou metódou a ich výhody pre podnik.

Podnik uvažuje o nákupe budovy (skladu) s obstarávacou cenou 60 000 €, ktorá je zaradená do 4. odpisovej skupiny, t.j. doba odpisovania 20 rokov. V nasledovných tabuľkách 2 a 3 si porovnáme obidve metódy odpisovania.

Tab. 2 Rovnomerné odpisovanie.
Tab. 2 Straight-line depreciation.

Roky odpisovania	Odpis (€)
1.	3 000
2.	3 000
3.	3 000
...	...
20.	3 000

Tab. 3 Zrýchlené odpisovanie.
Tab. 3 Accelerated depreciation.

Roky odpisovania	Odpis (€)	Roky odpisovania	Odpis (€)
1.	3 000	11. rok	3 000
2.	5 700	12. rok	2 700
3.	5 400	13. rok	2 400
4.	5 100	14. rok	2 100
5.	4 800	15. rok	1 800
6.	4 500	16. rok	1 500
7.	4 200	17. rok	1 200
8.	3 900	18. rok	900
9.	3 600	19. rok	600
10.	3 300	20. rok	300

Ako možno vidieť z tabuliek 2 a 3, ročné odpisy pri uplatnení zrýchlenej metódy odpisovania majú rôznu hodnotu. Výhodou tejto metódy je, že pri náročných investíciách s dlhou dobou odpisovania sa časť celkovej investície dostane do nákladov o niečo skôr, a ak má podnik záujem znížiť daňový základ práve v prvých rokoch odpisovania zakúpeného dlhodobého majetku, je pre neho výhodné využiť túto možnosť. Ako uvádzajú (ŠATANOVÁ, POTKÁNY 2007), vo všeobecnosti tento spôsob odpisovania pri optimalizácii daňového základu v prvých rokoch odpisovania hmotného majetku je možné jednoznačne odporučiť. Avšak vzhľadom k tomu, že analyzovaný podnik dosahuje dlhodobo vyrovnaný hospodársky výsledok, pretože objem výroby je limitovaný Lesným hospodárskym plánom, čo perspektívne neumožňuje výrazné navýšenie tržieb z predaja vlastných výrobkov, je využitie zrýchleného spôsobu odpisovania viac-menej neopodstatnené. Táto metóda odpisovania by bola využiteľná v prípade podnikov, ktoré už v prvých rokoch svojej existencie dosahuje veľmi priaznivý hospodársky výsledok. Touto metódou je potom možné dosiahnuť úsporu na dani z príjmov a získané finančné prostriedky investovať do rozvoja podniku v budúcich rokoch. Pre uplatnenie zrýchleného odpisovania je nutné dôkladné stanovenie strategických plánov do budúcnosti.

2. Prerušenie odpisovania hmotného majetku na daňové účely

O možnosti využiť optimalizáciu dane prerušením odpisovania hmotného majetku by mohol podnik uvažovať v tom prípade, keby v danom roku hrozil nepriaznivý hospodársky výsledok a dosiahnutý základ dane by ukladal nízku, resp. žiadnu daňovú povinnosť. Prerušenie by spôsobilo odklad odpisov do nákladov v nasledujúcich rokoch (SOPKOVÁ 2006), kedy by podnik dosahoval vysoký základ dane. Pri prerušení odpisovania je si dôležité zvážiť, či prerušenie sa bude týkať celého alebo len vybraného hmotného majetku.

3. Voľba spôsobu odpisovania nehmotného majetku

V analyzovanom podniku prichádza pri obstaraní nehmotného majetku do úvahy len kúpa softvéru. Iný druh nehmotného majetku nebol v minulosti nadobudnutý a ani sa neplánuje. V podniku sa využíva dodávateľský softvér pre výrobu a hospodársku evidenciu, ktorý je už v súčasnosti odpísaný. Aktualizácie daného softvéru sú účtované do nákladov bežného kalendárneho roka. Program pre sledovanie ekonomických informácií a aj jeho aktualizácie sú financované Ministerstvom školstva SR. V blízkej budúcnosti neuvažuje podnik o kúpe nového informačného systému, takže návrhy daňových optimalizácií sú v tejto oblasti bezpredmetné.

4. Alternatívne uplatňovanie úrokov z úverov na obstaranie dlhodobého majetku

Podnik je súčasťou verejno-právnej inštitúcie, a tak má zo zákona povinnosť viesť vklady len na účtoch v Štátnej pokladnici. Nemôže byť klientom inej banky a vstupovať s ňou do úverového vzťahu. Vzhľadom k tomu, že dlhodobý majetok sa obstaráva len do výšky zdrojov vo fonde reprodukcie, nie je v ňom využiteľná optimalizácia dane uplatnením úrokov z úveru.

5. Technické zhodnotenie majetku

Technické zhodnotenie majetku sa v analyzovanom podniku týka hlavne rekonštrukcie a modernizácie budov a prevádzkových zariadení. Hodnota technického zhodnotenia sa započítava do obstarávacej ceny predmetného majetku (SCHULTZOVÁ 2009). Podnik však nevyužíva inú zákonnú možnosť, ktorou je komponentné odpisovanie jednotlivé oddeliteľné súčasti majetku so vstupnou cenou vyššou ako 1 700 €. Ako uvádza (BIELIKOVÁ 2011), podnikom sa uplatnením tejto odpisovej metódy umožňuje samostatne odpisovať jednotlivé oddeliteľné súčasti majetku, ak majú rôznu dobu použiteľnosti a rôzny priebeh opotrebenia. Najzaujímavejšie je to pri majetku zaradenom v 4. odpisovej skupine s dobou odpisovanie 20 rokov. Z neho je možné oddeliť jeho oddeliteľné súčasti a odpisovať ich menší počet rokov. Výhodou tejto možnosti je, že pri náročných investíciách s dlhou dobou nielen návratnosti, ale aj odpisovania sa časť celkovej investície dostane do nákladov o niečo skôr. Tabuľka 4 prezentuje porovnanie odpisovania budovy zaradenej do 4. odpisovej skupiny (odpisovanie 20 rokov), ktorej súčasťou sú rozvody, klimatizácia a výťahy, metódou rovnomerného (ako je to v súčasnosti v analyzovanom podniku) a metódou komponentného odpisovania.

Tab. 4 Porovnanie odpisovania budovy metódou rovnomerného a komponentného odpisovania.
Tab. 4 Comparison of depreciation of building using the method of straight-line depreciation and component depreciation.

Samostatné hnuiteľné veci a súbory hnuiteľných vecí	Odpisová skupina	Rovnomerné odpisovanie	Komponentné odpisovanie
Budovy, haly, stavby	4	20 rokov	
Jednotlivé súčasti - komponenty:			
Rozvody počítačových sietí	2	20 rokov	6 rokov
Klimatizačné zariadenia	3	20 rokov	12 rokov
Osobné a nákladné výťahy	3	20 rokov	12 rokov

Z výsledkov uvedených v tabuľke možno konštatovať, že pri použití metódy komponentného odpisovania podnik odpisuje budovu 20 rokov, rozvody 6 rokov a klimatizáciu a výťahy v budove 12 rokov. Po šiestich rokoch sú rozvody odpísané (klimatizácia a výťahy po 12 rokoch), a teda zahrnuté aj do daňových nákladov, čím sa vytvorí zdroj na ich obnovu.

6. Obstaranie majetku kúpou alebo prostredníctvom finančného prenájmu z hľadiska doby odpisovania

Vzhľadom na dostatok vlastných finančných zdrojov nevyužíva analyzovaný podnik služby leasingových spoločností. Nákup majetku na leasing by prichádzal do úvahy len v prípade, ak by si chod výrobnej prevádzky vyžadoval nové investície a podnik by nemal potrebné financie. Na ilustráciu tohto prípadu si zvolíme nákup, ktorý podnik plánuje zakúpiť. V roku 2011 bola vyhlásená v zmysle zákona o verejnom obstarávaní súťaž na dodávku predmetného vozidla. Víťazom súťaže bola ponuka s obstarávacou cenou celej súpravy vo výške 101 950 €, z toho hodnota nákladného automobilu je 73 500 € a hodnota návesu je 28 450 €. Pre cieľené porovnanie dopadu leasingu na optimalizáciu dane z príjmu sme si vyžiadali od dodávateľa aj leasingový splátkový kalendár s rôznou výškou akontácie. Z ponuky sme vybrali na porovnanie akontáciu vo výške 20 % a 40 %. Doba leasingu nákladného vozidla je 36 mesiacov a návesu 44 mesiacov.

Predmetom výpočtu je porovnanie výšky usporenej dane z príjmu v prípade rovnomerného odpisovania (nákladné auto je v zmysle zákona o dani z príjmov odpísované v 1. odpisovej skupine – 4 roky a náves v 2. odpisovej skupine – 6 rokov) a výšky usporenej dani pri jednotlivých prípadoch akontácie. Výpočty sú uvedené v tabuľkách 5, 6 a 7.

Tab. 5 Prehľad vplyvu rovnomerných odpisov na výšku dane z príjmu.**Tab. 5 List of the impact of straight-line depreciation on corporate income tax.**

ROK	Výška odpisov (€)		SPOLU (€)	Hodnota ušetrenej dane z príjmu (€)
	Nákladný automobil	Náves		
2012	18 375,00	4 742,00	23 117,00	4 392,23
2013	18 375,00	4 742,00	23 117,00	4 392,23
2014	18 375,00	4 742,00	23 117,00	4 392,23
2015	18 375,00	4 742,00	23 117,00	4 392,23
2016	-	4 742,00	4 742,00	900,98
2017	-	4 740,00	4 740,00	900,60
CELKOM	73 500,00	28 450,00	101 950,00	19 370,50

Tab. 6 Prehľad leasingových nákladov na výšku dane z príjmu.**Tab. 6 List of leasing costs on the corporate income tax.**

	Akontácia 20% (€)	Mesačné splátky (€)		Celková výška leasingu (€)	Hodnota ušetrenej dane za obdobie leasingu (€)
		Výška splátky	Doba leasingu v mesiacoch		
Nákladný automobil	14 700,00	1 863,60	36	81 789,60	15 540,03
Náves	5 690,00	721,35	44	37 429,40	7 111,58
SPOLU				119 219,00	22 651,61
	Akontácia 40% (€)	Mesačné splátky (€)		Celková výška leasingu (€)	Hodnota ušetrenej dane za obdobie leasingu (€)
		Výška splátky	Doba leasingu v mesiacoch		
Nákladný automobil	29 400,00	1 405,42	36	79 995,12	15 199,07
Náves	11 380,00	544,00	44	35 316,00	6 710,04
SPOLU				115 311,12	21 909,11

Tab. 7 Prehľad o výške usporenej dane pri leasingu v jednotlivých rokoch.**Tab. 7 List of the saved amount of corporate income tax by lease in each year.**

ROK	LEASINGOVÉ NÁKLADY PRI 20% AKONTÁCIÍ (€)				LEASINGOVÉ NÁKLADY PRI 40% AKONTÁCIÍ (€)			
	Nákladný automobil	Náves	SPOLU	Hodnota ušetrenej dane z príjmu	Nákladný automobil	Náves	SPOLU	Hodnota ušetrenej dane z príjmu
2012	27 263,20	10 208,01	37 471,21	7 119,53	26 665,04	9 631,63	36 296,67	6 896,37
2013	27 263,20	10 208,01	37 471,21	7 119,53	26 665,04	9 631,63	36 296,67	6 896,37
2014	27 263,20	10 208,01	37 471,21	7 119,53	26 665,04	9 631,63	36 296,67	6 896,37
2015	-	6 805,37	6 805,37	1 293,02	-	6 421,11	6 421,11	1 220,01
2016	-	-	-	-	-	-	-	-
2017	-	-	-	-	-	-	-	-
CELKOM	81 789,60	37 429,40	119 219,00	22 651,61	79 995,12	35 316,00	115 311,12	21 909,11

Výsledky prezentované v tabuľkách jednoznačne potvrdzujú, že pri financovaní uvedeného majetku formou finančného prenájmu dochádza k výraznej úspore na dani z príjmu. Čím je nižšia počiatočná akontácia, tým je výraznejšia aj celková úspora dane. V našom prípade je úspora na dani pri 20 %-nej akontácii 3 281,11 € a pri 40 %-nej akontácii je to 2 538,61 €. Avšak, ako uvádza (DUBIELOVÁ 2000), pri leasingovom financovaní majetku dochádza k navyšovaniu jeho konečnej ceny, čo je zrejme z predchádzajúcich prehľadov. A preto je pre správne rozhodnutie dôležité, aby si podnik v prípade nedostatku zdrojov zvažil a dôkladne

posúdil potreby obstarania dlhodobého majetku a následne výhody leasingu. Nezanedbateľný je aj výber leasingovej spoločnosti a ponúkané podmienky finančného prenájmu.

7. Tvorba opravných položiek a rezerv

7a) Opravná položka k pohľadávkam

Podnik tvorí opravné položky k pohľadávkam, pri ktorých je riziko, že ich dlžník nezaplatí, a ktoré boli zahrnuté do zdaniteľných príjmov v závislosti od doby, ktorá uplynula od lehoty splatnosti pohľadávky nasledovne:

- 20 % z menovitej hodnoty pohľadávky pri uplynutej dobe dlhšej ako 360 dní,
- 50 % z menovitej hodnoty pohľadávky pri uplynutej dobe dlhšej ako 720 dní,
- 100 % z menovitej hodnoty pohľadávky pri uplynutej dobe dlhšej ako 1 080 dní.

Podnik tvorí opravné položky v súlade so zákonom o dani z príjmu § 20 ods. 14, a tak možno konštatovať, že optimalizácia dane je zabezpečená.

7b) Opravná položka k dlhodobému majetku

V súlade s vnútornými účtovnými predpismi vytvoril podnik v roku 2010 opravnú položku k lesnej ceste. Jedná sa o účtovne nezaradený dlhodobý majetok do používania. Napriek tomu, že nebola ešte dobudovaná a skolaudovaná, slúži už svojmu účelu a dochádza k jej opotrebovaniu. Výška opravnej položky je tvorená vo výške ročného rovnomerného odpisu. Podnik prehodnocuje každoročne stav majetku. Okrem spomenutého prípadu nie je v podniku majetok, ktorého reálna cena by bola nižšia ako účtovná zostatková cena.

7c) Zákonná krátkodobá rezerva na lesnú pestovnú činnosť

Na základe internej smernice podnik tvorí dlhodobu krátkodobú rezervu na pestovnú činnosť. Rezerva je tvorená na základe projektov na obnovu a pestovanie lesa (prerezávky, prečistky, ochranné nátery a pod.). Výška rezervy sa stanovuje na základe výšky priemerných nákladov na mernú jednotku, t.j. hektár. Rezerva sa tvorí na obdobie nasledujúceho roka. Čerpanie a rozpustenie rezervy sa zúčtuje na základe skutočných nákladov. Z hľadiska optimalizácie dane a v prípade kontroly správnosti základu dane zo strany daňového úradu je dôležitá presnosť a realnosť projektov pestovnej činnosti.

7d) Rezerva na nevyčerpané dovolenky

V súlade s § 20 ods. 9 je v podniku každoročne tvorená aj rezerva na nevyčerpané dovolenky zamestnancov vrátane sociálneho zákonného poistenia. Podkladom pre výpočet výšky rezervy je prehľad o zostatkoch nevyčerpanej dovolenky z uplynulého roku podľa jednotlivých zamestnancov a ich denných funkčných platov. Daný prehľad je vytváraný priamo v systéme pre spracovanie miezd. Keďže rezerva je tvorená na základe konkrétnych údajov a nie odhadom, ďalšia optimalizácia z pohľadu dane z príjmov nie je možná.

Zhrnutím vyššie uvedeného je možné konštatovať, že v analyzovanom podniku je optimalizácia dane z príjmov venovaná dostatočná pozornosť a využívajú sa legálne možnosti daňového zákona pre správne stanovenie základu dane. Stanovenie správneho základu dane je v podniku činnosť pomerne náročná, vzhľadom k tomu, že dochádza k prelinaniu dotačnej a podnikateľskej činnosti a k následnému prerozdeleniu nákladov tak, aby boli akceptované pre daň z príjmu. Je dôležité správne posúdiť druh činnosti, ktorej prislúcha vzniknutý náklad alebo výnos. V prípade nákladov, ktoré sa dotýkajú oboch činností je významné správne stanovenie koeficientu pre rozdelenie predmetných nákladov. Isté obmedzenia z pohľadu optimalizácie dane predstavuje aj skutočnosť, že predmetný podnik nie je klasický podnikateľský subjekt s právomocou voľby napr. bankovej inštitúcie a následné využitie možnosti úverov. Musí dodržiavať zákon o verejnom obstarávaní, či zákon o odmeňovaní zamestnancov vo verejnej službe.

Po vykonaných analýzach sme dospeli k záveru, že aj napriek legislatívnym obmedzeniam, ktoré plynú zo začlenenia analyzovaného podniku, ako súčasť verejno-právnej inštitúcie, je možné odporučiť nasledovné možnosti optimalizácie dane z príjmov:

- V prípade technického zhodnotenia dlhodobého hmotného majetku odporúčujeme možnosť aplikácie komponentného odpisovania, t. j. odpisovať samostatne oddeliteľné súčasti

- hmotného majetku, ktoré prislúchajú do nižšej daňovej skupiny ako základný celok. Týmto by sa dosiahlo zníženie základu dane a rýchlejšia návratnosť vloženej investície.
- Využitie leasingového financovania pri obstarávaní dlhodobého majetku, posúdenie a vyčíslenie úspory na dani z príjmu v prípade uplatnenia zvýšených leasingových nákladov. Aj keď v prípade finančného leasingu dochádza k navýšeniu vstupnej ceny dlhodobého majetku, je dôležité, aby manažment podniku správne zvážil nutnosť investície a vyhodnotil prípadné ekonomické dopady takto financovaného majetku (úspora na nákladoch, zvýšenie výkonnosti technologických strojov a zariadení, zvýšenie produktivity práce a pod.).
  - V maximálne možnej miere eliminovať pripočítateľné položky, ako napr. reprezentačné, pokuty a penále, ako aj venovať zvýšenú pozornosť ochrane a starostlivosti o podnikový majetok, a tým predchádzať možnému vzniku neproduktívnych nákladov (manká, škody a krádeže).
  - Naďalej dôsledne časovo rozlišovať náklady a výnosy a ich účtovanie do príslušného zdaňovacieho obdobia.
  - Pre optimalizáciu dane tak isto považujeme za dôležité venovať naďalej pozornosť tvorbe projektov pre pestovnú činnosť, hodnota ktorých je podkladom pre zúčtovanie zákonnej rezervy.

ZÁVER

Okrem možností daňových optimalizácií, ktoré je možné dosiahnuť prostredníctvom vhodnej kombinácie nástrojov, ktoré uvádza (SOPOKOVÁ 2002) a ktoré sú verifikované vo výsledkoch predloženého príspevku, sme z vykonanej analýzy identifikovali, formulovali a navrhli nasledovné závery, odporúčania a možnosti daňovej optimalizácie v oblasti dane z príjmov právnických osôb pre podniky pôsobiace v oblasti spracovania dreva:

- dôsledná evidencia, archivácia a uchovávanie daňových a účtovných dokladov,
- vypracovanie internej smernice o archivácii účtovných a daňových dokladov,
- pri všetkých dokladoch na vstupe uplatňovanie si nároku na odpočet DPH, nakoľko neuplatnená suma DPH je pripočítateľnou položkou k základu dane,
- v prípade platby, ku ktorej nie je do účtarne odovzdaný doklad, túto neúčtovať ako náklad (daňovo neuznaný), ale ako pohľadávku voči zamestnancovi, prípadne spoločníkovi podniku - ten ju musí následne vrátiť buď do pokladne alebo na účet v banke,
- minimálne 1 x do mesiaca zvolanie porady, kde bude účtovníčka informovať o nezrovnalostiach v dokladoch, aby sa chyby mohli odstrániť v kratšom časovom horizonte a nedochádzalo tak k výdavkom daňovo neuznatelným,
- po každej prípadnej daňovej kontrole, odporúčame zvolanie porady, kde sa prijímú nápravné opatrenia a zadajú sa pokyny na vypracovanie nových interných smerníc podniku, prípadne prepracovanie tých existujúcich,
- v prípade odpisov hmotného a nehmotného majetku využívanie zákonnej možnosti neuplatňovať si daňový odpis a tak mať možnosť si do určitej miery ovplyvňovať základ dane,
- minimálne 1/4 ročne vypracovanie účtovných výkazov, ako je súvaha a výkaz ziskov a strát, hlavnú knihu účtov a predkladanie ich vedeniu podniku,
- zabezpečenie prehľadnej analytickej evidencie účtov s dôrazom na daňové požiadavky,
- využívanie nástroje finančnej analýzy podniku pre lepšie a promptnejšie rozhodovanie manažérov spoločnosti,
- prehľad jednotlivých položiek, ktorými sa transformuje (zvyšuje alebo znižuje) účtovný hospodársky výsledok pred zdanením na základ dane, odporúčame v účtovnej jednotke

- evidovať s podkladmi k účtovnej závierke, prípadne aj uviesť v prílohe k účtovnej závierke,
- je potrebné dôsledne archivovať všetky pomocné evidencie, výpočty a poznámky k tejto mimoúčtovnej transformácii, aby v prípade daňovej kontroly s časovým odstupom mnohých rokov, mohli byť podané daňovému úradu potrebné vysvetlivky,
  - pri zostavovaní daňového priznania sa vychádza z evidencie, ktorá môže byť vedená v účtovníctve na analytických účtoch, resp. mimoúčtovnej evidencie vedenej formou rôznych evidencií, evidenčných kariet alebo počítačových zostáv. Dôležitá nie je forma, ale obsah účtovno – daňovej evidencie. Z praktických dôvodov je potrebné viesť túto evidenciu priebežne, celoročne, nakoľko pri spracovaní riadnej závierky a daňového priznania vzniká kumulácia práce a časový tlak (predpoklad vzniku chýb).

LITERATÚRA

- FOJTÍKOVÁ, J. 2007. Daňový systém. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2007. 168 s. ISBN 978-80-210-4285-8.
- KUBÁTOVÁ, K. 2003. Daňová teória a politika. Praha: ASPI Publishing, 2003. 258 s. ISBN 80-86395-84-7.
- SEDLIAČIKOVÁ, M., BIERNACKA, J. 2010. Možnosti zdaňovania príjmov z kapitálového majetku pri dani z príjmov fyzických osôb v SR v praxi. In *Ekonomika a manažment podnikov 2010*. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, 2010. s. 107–113. ISBN 978-80-228-2150-6.
- SCHULTZOVÁ, A. *a kol.* 2004. Daňovníctvo v SR. Bratislava: Súvaha, 2004. 252 s. ISBN 80-88727-77-4.
- SCHULTZOVÁ, A. *a kol.* 2009. Daňovníctvo – daňová teória a politika. Bratislava: IURA Edition, 2009. 237 s. ISBN 978-80-8078-264-1.
- SOPKOVÁ, E. 2002. Daňové zaťaženie možno optimalizovať. In *Ekonomická teória a prax – dnes a zajtra*. Acta oeconomica No 12. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta, 2002, s. 113–117. ISBN 80-8055-597-4.
- SOPKOVÁ, E. 2006. Dane podnikateľských subjektov. Banská Bystrica: Ekonómia, občianske združenie, 2006. 85 s. ISBN 80-8083-281-1.
- ŠATANOVÁ, A., POTKÁNY, M. 2007. Manažérske účtovníctvo. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, 2007. 154 s. ISBN 978-80-228-1712-7.
- VYŠŇOVSKÁ, J. *a kol.* 2005. Daňová sústava. Prešov: Vydavateľstvo Michala Vaška, 2005. 189 s. ISBN 80-7165-525-2.
- Daňová politika, daň, jej úlohy, náležitosti, zásady, klasifikácia a daňové náležitosti. [online]. [cit. 2011-04-08]. Dostupné na internete: <<http://referaty.aktuality.sk/danova-politika/referat-3685>>.
- Daňová optimalizácia. [online]. [cit. 2011-04-08]. Dostupné na internete: <<http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&MID=221&edlLinkId=3179874&phContent=~/EDL/ShowArticle.ascx&ArticleId=24379&pa=12132>>.
- Daňová sústava. [online]. [cit. 2011-04-10]. Dostupné na internete: <<http://www.finance.sk/dane/informacie/priame-dane/danova-sustava>>.
- Daň z príjmov právnických osôb. [online]. [cit. 2011-04-22]. Dostupné na internete: <<http://www.cfe-eutax.org/taxation/corporate-income-tax/slovakia/SK>>.
- Alžbeta Bieliková. Daňové optimalizácie alebo efektívne daňové plánovanie znamená rozumieť daňovej kontrole. [online]. [cit. 2011-04-22]. Dostupné na internete: <<http://www.poradca.sk/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=39872>>.
- Veronika Dubielová. Daňová optimalizácia dane z príjmov právnických osôb 2010. [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné na internete: <<http://www.podnikajte.sk/prevadzka-firmy/category/dane-a-odvody/article/danova-optimalizacia-2010.xhtml>>.

Pod'akovanie

Táto práca bola podporená agentúrou APVV projektom č. 0742-11 s názvom Kompozícia a vlastnosti vrstevitých materiálov na baze drevných a nedrevných komponentov a agentúrou VEGA projektom č. 1/0581/12 s názvom Interakcia dreva a plastov pri tvorbe vrstevitých materiálov lepením.

Adresa autora

Ing. Mariana Sedliačiková, PhD.
Katedra podnikového hospodárstva
Drevárska fakulta TU vo Zvolene
Masarykova 24
960 53 Zvolen
sedliacikova@vsld.tuzvo.sk